

... Прибули в будинок для безпритульних ...

КВІТИ ПРИДОРОЖНІ

«Дети — цветы человечества»

М. Горький.

Сиві від пороку, зім'яти ногою прохожого, розчавлені важким селянським возом, мізні і разом з тим прекрасні придорожні квіти.

Діти вулиці, що осінньою негодою, наставбурчившись горобчиками мокнуть коло ганків, гріються біля асфальтових котлів, в норах і печерах на леваді, — нещасні придорожні квіти людські.

Ще кілька днів тому, ступаючи босоніж по холодному асфальту, шулячись від холоду в рогожевих мішках, забігали вони до кафе, де так смачно пахне свіжим хлібом, і випрохували у «бриліантового дядечки» «хоч копійчку».

А байдужий дядечка дивився не на них, а поверх них невидючими очима, зрідка процідивши холодну відповідь:

— Нема нічого. Геть звідси, хлопче!

Часто голодували. Ноги слабіли до одказу, в потемнілих від голоду очах хиталася шумлива вулиця, і франзолька, що нахабно визирала з вікна хлібопекарні, здавалася чимсь недосяжним.

Бувало й так. Блукаючи юрбою по вулицях, безпритульні виривали з рук загавленої харків'янки торбинку чи кошика, а потім кидалися в розтіч, немов зграя переполоханого гайворіння.

Увечері, під зогненими палями Лопанського мосту, ділили, здобич

В щасливі дні, влаштувавшись коло облупленої запліваної стіни, грали заялосеними картами в азартну гру — «штос». Грали завзято і «до останнього». Коли всі мідаки переходили в кишеню щасливця, то той, що програвав, спускав і «барахло», тоб-то, різні туалетні причадали, здебільшого не були податні штани та блаженська сорочка

... в норах і печерах на леваді ...

... прибули в будинок для безпритульних...
... ривали з рук
загавленої харків'янки тор-
бинку чи кошика, а потім
кидалися в розтіч, немов
зграя переполоханого гай-
воріння.

Увечері, під зогнелими
палями Лопанського мосту,
ділили, здобич"

В щасливі дні, влашту-
вавшись коло облупленої
запльованої стіни, грали заязленими картами в азартну гру — «штос». Грала завзято
і «до останнього». Коли всі мідяки переходили в кишеню щасливця, то той, що
програвав, спускав і «барахло», тоб-то, різні туалетні причадали, здебільшого
це були полатані штани та блаженська сорочка.

Іноді «фортило» в харчових рядах Благбаза. Вже така публіка ці перекупки:
почнуть поміж себе базікати і не помітять, як метка рука залізе в кошик, схопить
булку чи шматок смаженої риби, яблуко...

Але траплялося, що й піймають. Перелічать кістляві ребра і відберуть здобич,
якщо вона завчасу не зникла у роті безпритульного.

Ночували, де прийдеться: в котлах з-під асфальту, на ганках, у печерах на
леваді. В кого є гроші, той за 10 коп. мав комфортабельну ночівлю у тітки «Мотрі»
на Холодній горі, тут спали по десятеро в теплій кухні долі, укрившись якимсь
дрантям, що його тітка давала задурно, як додаток до ночівлі.

Гуртами валялися на вулицях, під розваленими будинками...

... в норах і печерах на леваді...

* * *

Коли почало жовкнути і онадати листя
з дерев по міських скверах, а холодний вітер
де-далі все настирливіше став закрадатись
під брудні останки одягу, становище стало
майже безпорадним.

Де-хто пробував сунути далі на південь,
але шмаровози в тих потягах, що відходили
на Крим, без усякого жалю витрушували
безпритульних з вагонових ящиків та з-під
гальмів, а кондуктори інстинктом на першій
же зупинці виявляли «зайців».

І раптом прийшов порятунок, несподіва-
ний і бажаний...

Два вечори і дві ночі підряд коло ганків
великих будинків, коло асфальтових котлів,
коло смітників набережної, пихкотячи, зупи-
нявся грузовик, виповзали звідти люди, на-
вантажували платформу дітьми і зникали
так само хутко, як і приїздили.

Набившись, як оселеді на платформі,
безпритульні догадувались, куди їх везуть,
стоїчно і спокійно ставлячись до цих змін
своєї долі.

— Взмикну і в дитячому будинкові не
погано, а пригріє сонечко — можна і втекти
через паркан на волю.

Були й протести, правда не часто, але
протести серйозні...

— Не хочу в дитячий будинок, не піду!
— кричав не своїм голосом хлопчик років
дев'яти, витираючи кулачком з замазаного
сажою та вугіллям обличчя великі брудні
сльози.

Це протестував один із тих, хто за тяжких голодних років побував у зруйнованих дитячих будинках, де їжі було обмаль, а «виховання» — через край.

Звідки тільки знають представники дитячих комісій притулища безпритульних!

Ось у паркані на Лопанській набережній ледве помітна щілина, позатикана соломом, старими ящиками та всяким сміттям. Знявши солом, влізаємо в щілину. Перед очима — широкий коридор під землею, там стоїть стіл і дерев'яні стільці.

У цьому пристановищі — гамір і веселощі: пляшка «гіркої», що стоїть на столі, підігріває гострий підлітків.

— Ну, хлопці, гайда в дитячий будинок. Кому більше 16 років, залишайся.

Компанія уся цілком вилізає на світ божий. Здоровенний хлопчина з кучерявою рослинністю над губою, намагається теж увізнати в автомобіль.

— Тобі не можна.

— Дядечку! Йй-богу, шіснацять мені. А що я великий виріс, так хіба я винен? — басом благає «дитинка».

Збирають і його.

Вночі, збуджуючи ревом автомобільної сирени глухі окраїни, під'їздили ті-ж люди до дитячих барлогів на Леваді, вишукували по норах і забирали знайдених до дитячих будинків.

* * *

Дитячий колектив на Малій Панасівці, 25, це перший прийомник безпритульних. До величезного занедбаного будинку раз-у-раз під їздять автомобілі та «ваньки», вивантажують шумливу малечу і знов зникають у заулкові по чергову партію.

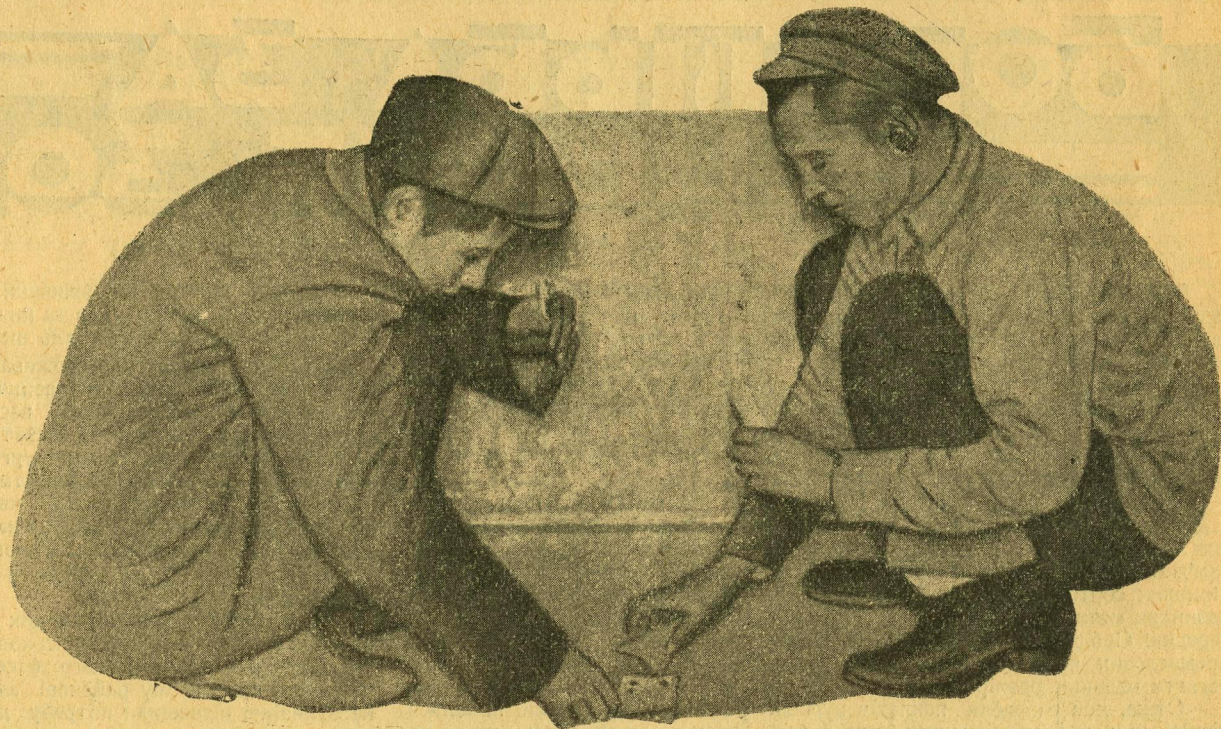
Незатишно в будинкові 25 по Панасівці. Брудні сходи, кімнати з побитими шибками; ліжок не вистачає і для п'ятої частини прибувших.

Сплять долі, шулячись від вітру, що ганяє крізь вікна.

Опалюється всього кілька кімнат і вдень уся дітвора збирається коло пічок гріючись по черзі.

Харчують дуже погано і капустає листя, коло його хто знайде на кухні, жадібно поїдають.

В кімнатах гамір і крики. Два вихователі (це увесь педагогічний персонал прийомника) не можуть управитися з оравою малечі в 300 душ, не можуть встежити за їхньою поведінкою. Особливий гамір у «блатному» відділі. Тут сидять бешкетники і «терті калачі». Серед них є і злодії, і малолітні бандити. Цим сидіти у дитячому будинкові — справжня кара. Іноді сидять там і дорослі, але це рідкість. Діти ж сидять там, як правило, по кілька років. Вони сидять там, як правило, по кілька років. Вони сидять там, як правило, по кілька років.

... біля облупленої стіни грали заялосними картами ...

* * *

У коридорі гіркими слізьми плече-заливається десятилітній хлопчик. Його — досвідченого картюжника — спіткало сьогодні нещастя — він програв свої власні штани. Над ним стоїть кредитор — тут він усім відомий, — що разів п'ять тікав з дитячого будинку, це 8-літній Ігнашка. Вхопивши винуватця за голову, Ігнашка б'є нею об стінку.

— Віддай штани, зараза!

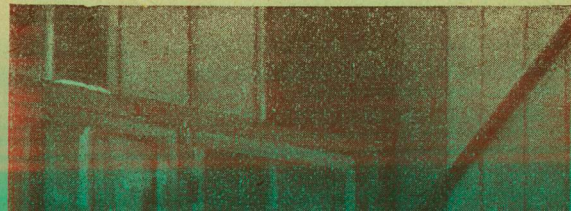
Коли Ігнашку відтягують від невдахи, він хмуру вдивляється в обличчя свого винуватця, спокійно цідить крізь зуби:

— А я все одно візьму штани. Йому морду розкривавлю.

І спокійно в жіночому відділі.

Тут перуть і прасують білизну, вчаться, грають.

І тільки одна дівчинка, що років шість

мооілі та «ваньки», вивантажують шумливу малечу і знов зникають у заулкові по чергову партію.

Незатишно в будинкові 25 по Панасівці. Брудні сходи, кімнати з побитими шибками; ліжок не вистачає і для п'ятої частини прибулих.

Сплять долі, шулячись від вітру, що ганяє кріз вікна.

Опалюється всього кілька кімнат і вдень уся дітвора збирається коло пічок гріючись по черзі.

Харчують дуже погано і капустає листя, коло його хто знайде на кухні, жадібно поїдають.

В кімнатах гамір і крики. Два вихователі (це увесь педагогічний персонал прийомника) не можуть управитися з оравою малечі в 300 душ, не можуть встежити за їхньою поведінкою. Особливий гамір у «блатному» відділі. Тут сидять бешкетники і «терті калачі». Серед них є і злодії, і малолітні бандити. Цим сидіти у дитячому будинкові — справжня кара. І вони часто «зриваються», стрибаючи з вікна 2-го поверху на сумежний двір.

Оце й сьогодні утік 13-літній зареєстрований грабіжник.

... тут сидять бешкетники й розбишаки ...

ватця за голову, ігнаша б'є нею об стінку.

— Віддай шгани, зараза!

Коли Ігнашу відтягують від невдахи, він хмуро вдивляється в обронця свого ви уватця, спокійно цідить кріз зуби:

— А я все одно візьму штани. Йому морду розкривавлю.

Сате спокійно в жіночому відділі.

Тут перуть і прасують білизну, вчаться, грають. І тільки одна дівчинка, що років шість уже безпритульна (її за те, що вона щербата, прозвали «бабунею») лається, викривляється і, сидючи долі, молиться пошепки, що аж моторошно стає:

— Господи помилуй, милуй...

Це інтелектуально відстала дитина.

* * *

Цей перший прийомник невеселий. Цей етап боротьби з безпритульністю — найнепривітніший. Правда, діти тут довго не залишаються: їх розсилають звідси по дитячих будинках.

Погано у першому прийомникові. По дитячих будинках значно краще. Але навіть тут перший крок зроблено. Дітей позабирали з бруку та з базарних площ.

І хто зна, яким буйним цвітом зацвітуть у майбутньому бідолашні придорожні людські квіти.

А. Чаров.

... вистоювали біля вікна хлібопекарні ...

БОРОТІВБА ЗА ЧОРНЕ ЗОЛОДО

Стаття проф. Я. Б. Діманштейна.

Вугіль та метал—це основа господарчого розвитку кожної країни. По розміру спожиття вугілля та металу, можна гадати про рівень індустріального розвитку країни. Разом з цим значний розвиток здобуття чорного металу (чавуна, заліза, стали) є можливий тільки тоді, коли є великі джерела палива, а цим джерелом за сучасних умов може бути тільки тверде мінеральне паливо. Отже, природна річ, що центри здобування кам'яного вугля та виробництва металу загалом сходяться в одно, а по країнах, де нема покладів вугілля, наприклад в Італії, металургія не може досягти більш-менш значного розвитку.

До війни колишня російська імперія мала три великі поклади вугілля в Донецькому, Домбровському та Кузнецькому басейні. Найважливіший з них був Донецький, де загалом здобувалося близько 70% всієї здобичі кам'яного вугілля, в цілій країні. У Домбровському басейні не було найцінніших сортів вугілля, придатних до коксування, що на них ґрунтується розвиток металургійної промисловости. Кузнецький басейн, що лежить у середині Сибіру, хоч і має коксове вугілля, але він так далеко від усіх промислових осередків країни, що здобуття в ньому вугілля не могло досягти великих розмірів.

Отже, хоч розробка покладів вугілля в Донецькому басейні почалася пізніше, ніж у Домбровському, але з того часу, коли б. Росія стала на шлях промислового розвитку, здобич вугілля у Донбасі де-далі хутчіш почала розвиватися, далеко переганяючи розвиток усіх інших районів. Кам'яновугляний Донбас зробився підставою всього господарчого розвитку б. Росії. Перед всесвітньою війною усі промислові райони країни, крім Урала, що споживає на паливо дерево, та крім лєнінградського промислового району, що споживав здебільшого англійський вугіль (бо його дешево було привезти морем), близько 250 мільйонів пудів на рік та дерево,—перейшли на донецький вугіль. На початку війни на Донеччині добувалося вугілля що-року близько півтора мільярдів пудів, і здобич що-року з остала відсотків на 10. Збільшення гідля на Україні надзвичайно сприяла родючіших районів та портів Чорного й Розвиток залізничного будівництва 70-х ліття—мав на меті утворити можливість експорту за кордон. Хлібовозні шляхи через Україну в усіх напрямках, а як-же лісу невеликі, то залізницям, звичайно, перш за все кам'яного вугля, надто тим, дров своєю якістю був далеко кращий і сказати, що власне залізниці й спонукали до головної розробки вугляних скарбів

Це свідчить про те, що вживання вугілля іншими споживачами перш за все українською металургією та іншими ділянками промисловости—текстильною, цукровою то-що, зростало швидчіш.

Дуже хутко зростало споживання містами вугілля разом з розвитком газових заводів, а також опалення вугіллям у великих будинках. Отже, не зовсім точно розподіляючи весь вивіз донецького вугілля залізницями по споживачах, ми можемо сказати, що половина його вживалася до війни на потреби залізниць та металургійних заводів, приблизно 30% на потреби всіх інших галузей промисловости й близько 20% для інших споживачів. Разом з цим за малим не три чверті усієї здобичі вугілля припадало на кам'яний вугіль і одна чверть на антрацит, що запаси його в басейні далеко більші, ніж запаси кам'яного вугля.

Через війну дуже змінився стан донецької кам'яновугільної промисловости.

Величезний зріст військових перевозок, теж дуже бурхливий зріст виробництва на потреби військового часу (насамперед різні метали), відокремлення Домбровського басейну та неможливість регулярно постачати Лєнінградському району англійський вугіль,—всі ці причини разом надзвичайно підвищили потребу донецького вугілля, що кінець-кінцем за нестачею його держава почала розподіляти його між споживачами в порядку військового значіння.

Визначивши відсотками відносно загальної величини вивозу, на окремих споживачів припадає:

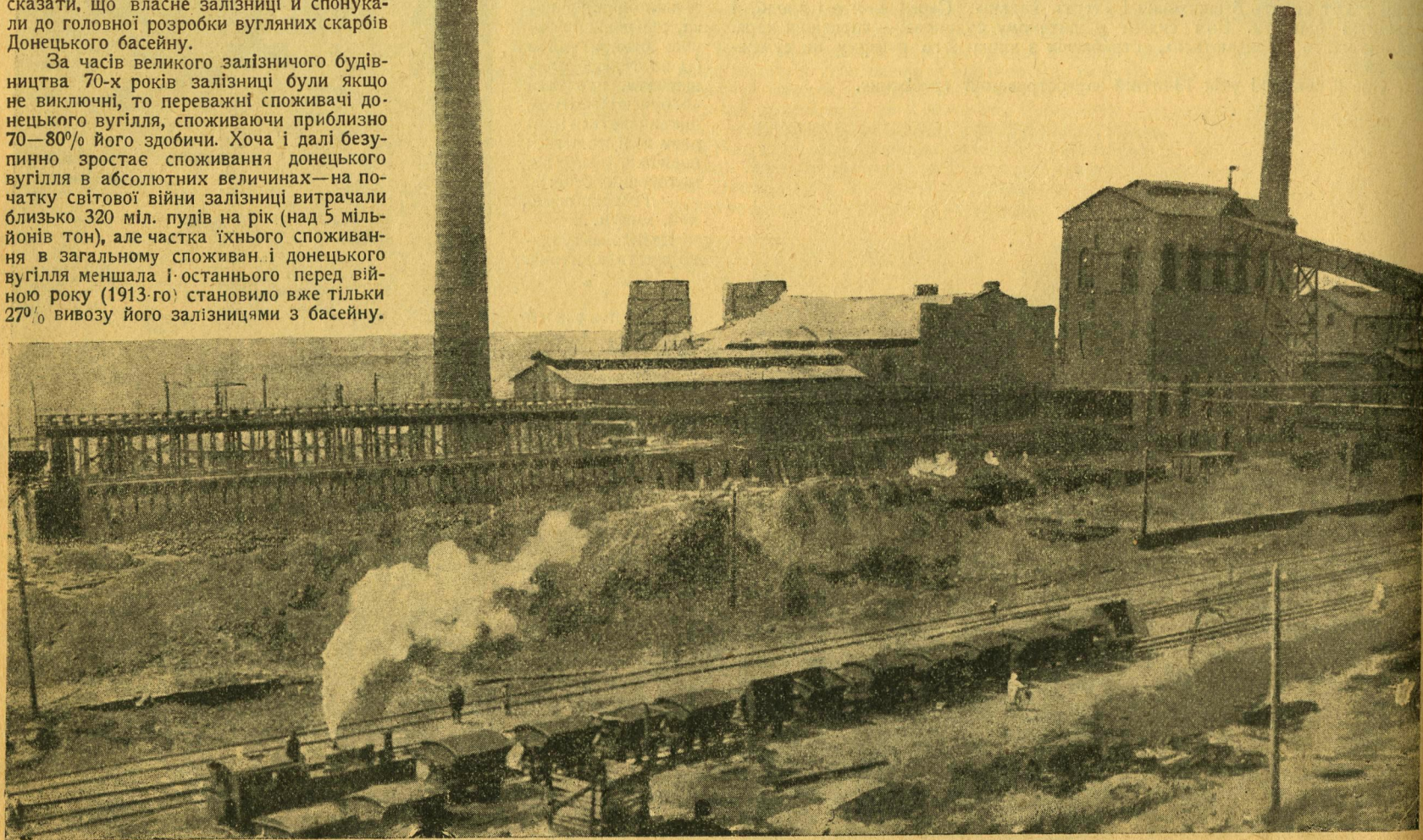
Р о к и	Залізниці	Метал. зав.	Інші спожв.
1915	32	23	45
1916	40	27	32
1917	45	23	32
1918	51	22	27

перейшли на донецький вугілля. На початку війни на Донеччині добувалося вугілля що-року близько півтора мільярдів тонн, а після війни добувалося що-року з остата відсотків на 10. Збільшення на Україні надзвичайно сприяло родючіших районів та портів Чорного й Розвиток залізничного будівництва 70-х років мав на меті утворити можливість експорту за кордон. Хлібовивозні шляхи через Україну в усіх напрямках, а як-же лісу невеликі, то залізницям, звичайно, перш за все кам'яного вугілля, надто тим, дров своєю якістю був далеко кращий і сказати, що власне залізниці й спонукали до головної розробки вугляних скарбів Донецького басейну.

За часів великого залізничного будівництва 70-х років залізниці були якщо не виключні, то переважні споживачі донецького вугілля, споживаючи приблизно 70—80% його здобичі. Хоча і далі безупинно зростає споживання донецького вугілля в абсолютних величинах—на початку світової війни залізниці витрачали близько 320 мільйонів тонн на рік (над 5 мільйонів тонн), але частка їхнього споживання в загальному споживанні донецького вугілля меншала і останнього перед війною року (1913-го) становило вже тільки 27% вивозу його залізницями з басейну.

да пудів, і здобич шенню здобичі вугілля до най-Азовського морів. років минулого століття хлібного чи прокладено було на Україні запаси довелось вживати що вугілля проти дешевший. Можна

1915	32	23	45
1916	40	27	32
1917	45	23	32
1918	51	22	27

Коксові печі рудника „Смолянка”.

Особливого розвитку споживання вугілля залізницями досягло підчас громадянської війни. Цілком природно, що в умовах війнової обстановки всю увагу звертається на те, щоб підтримати зв'язок та постачання а мії та міського населення. Як за перших часів розвитку басейна так і 1918—20 років споживання вугілля залізницями досягає 70—80% усього його вивозу. І тільки від 1922 року більше споживати донецького вугілля починають інші споживачі й насамперед промисловість. Це був яскравий приклад початку відновлення народнього господарства в Росії та на Україні після періоду його руйнації підчас світової, особливо-ж громадянської війни.

Від над півтора мільярди пудів довоєнної здобичи вона зменшувалася таким чином:

Р о к и	Здобич бруто мл. п.	% до здобичи 1914 р.	Разом з цим у Донвуглі
1919 *)	320	19,0	—
1920 *)	272	16,2	—
1920-21	285	16,9	—
1921-22	438	26,1	336,3
1922-23	493	29,3	369,6
1923-24	738	43,8	542,5

Якщо не брати на увагу останнього операційного року, то для доби, так званого, військового комунізму та першого часу нової економічної політики характерна річ, що величезна частина здобичи (до 30%) вживається на потреби самої кам'яно-вугільної промисловості, отже до загального вжитку (нетто-здобичи) залишається зовсім не багато, тимчасом відповідний відсоток для довоєного часу загалом не переходив 8—9%.

*) Повні календарні роки.

Тільки з другої половини 1922—23 року починається дуже інтенсивний зріст здобичи, особливо на підприємствах Донвугілля. Причин на це було кілька. Головна з них це те, що через загальне поліпшення господарчого стану Союзу є можливість більше давати державних засобів на промисловість узагалі й перш за все, звичайно, на кам'яно-вугільну промисловість, що становить передумову державного розвитку взагалі.

Погодити кількість здобичи з величиною попиту на донецький вугіль надзвичайно тяжко. Ще на весні 1923 року споживачі вугля були надто зачепокое і тим, що їхня потреба на вугіль задовольнялася не в повній мірі. Але скоро здобич раптом більшає (1923—24 року вона збільшилася проти 1922—23 року мало не на 50% при чому цей зріст особливо дається в знаки ще дякуючи тому, що разом з розвитком здобичи копальні значно менш вживають вугля на власні потреби), як уже на початку 1924 року виявився напружений стан вугільного ринку. Здобування вугля безперечно перегнало попит, і це можна пояснити тим, що на цей час уся промисловість України відновилася приблизно на 30% свого передвоєнного виробництва, тимчасом ми бачили, що здобич вугля досягла 44%.

Це є також перебільшений зріст запасів на копальнях Донвугілля примусило шукати виходу в двох напрямках: по-перше, вжити заходів, щоб вугля добувалося стільки, скільки на нього є попит. Виробнича програма вугля на 1924—25 рік майже не перевищує фактичної здобичі 1923—24 року, становлячи 564,7 міл пудів вугля та антрацитів. Якщо-ж узяти на увагу, що крім зазначених 542,5 міл пудів здобичи донвугля 1923—24 року на невеличких шахтах, що належать до Донвугля і зараз майже зовсім ліквідовані, було здобуто близько 42 міл пудів, то програма на 1924—25 рік зменшилася хоч і трохи проти здобичи 23—24 років. Стабілізацію здобичи Донвугілля здійснює пильно (у перше півріччя цього операційного року вона становить приблизно 99% програми), і як здається зараз вона цілком відповідає розмірам виробництва та попиту на Донецький вугіль. Якби в четвертому кварталі попит збільшився проти сподіваного, то його можна було-б задоволити тим вуглем, що є в запасі на копальнях.

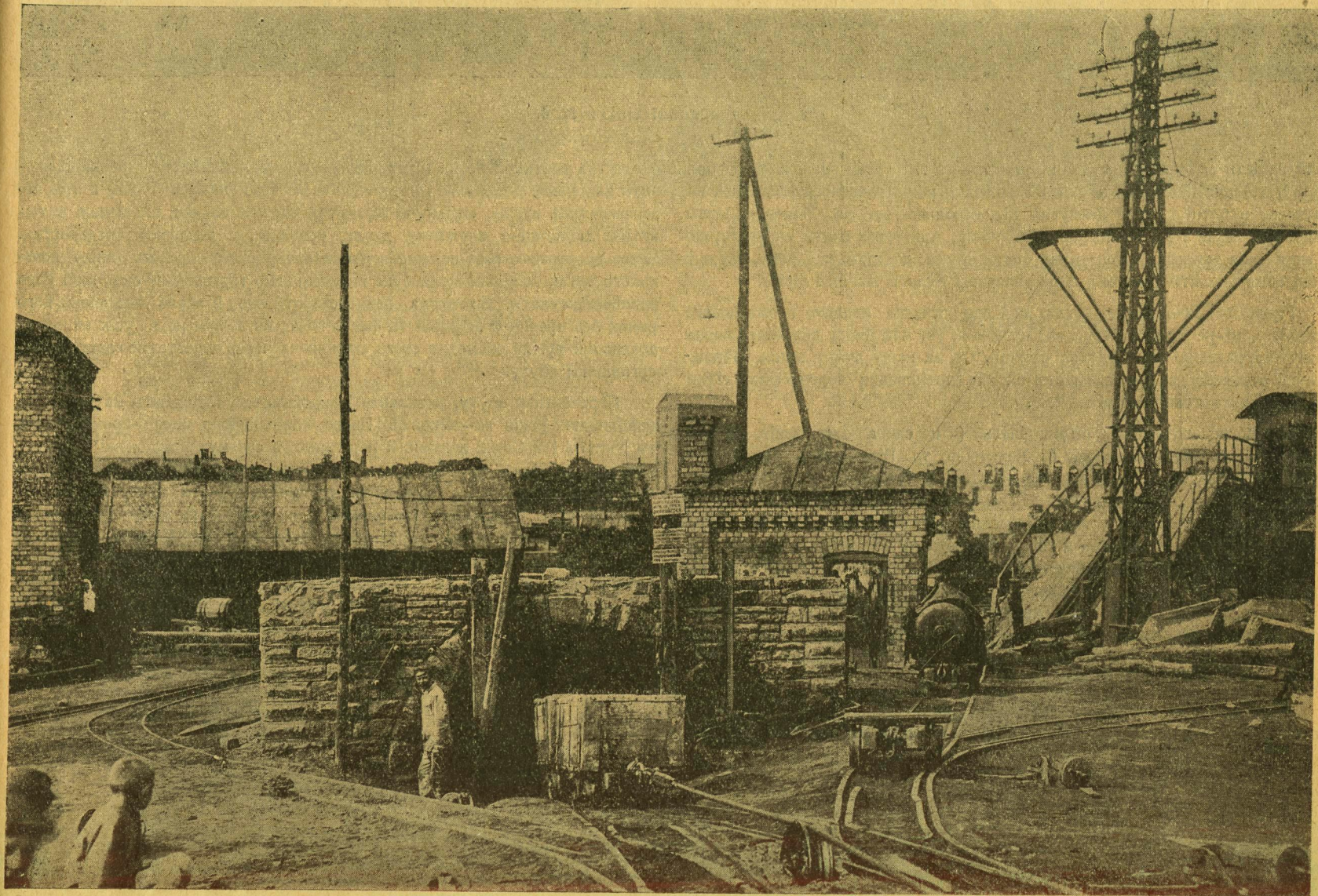
Крім того, було вжито заходів, щоб збільшити споживання в країні мінерального палива. За-для цього на весні 1924 року в Союзі було засновано цілу сіть комітетів підмоги Донбасові, що мала на меті якомога поширити споживання донецького вугілля. Наскільки успішно було виконано це завдання, показує те, що збут донвугля за другу половину 1923—24 року перевищує збут за першу половину на цілих 60%. Правда, політика поширення донецького вугля на деякий час спричинилася до напруженого фінансового стану Донвугля, бо йому довелося своїми невеличкими обіговими коштами утворити за невеликий час чималу сіть складів і оплачу-

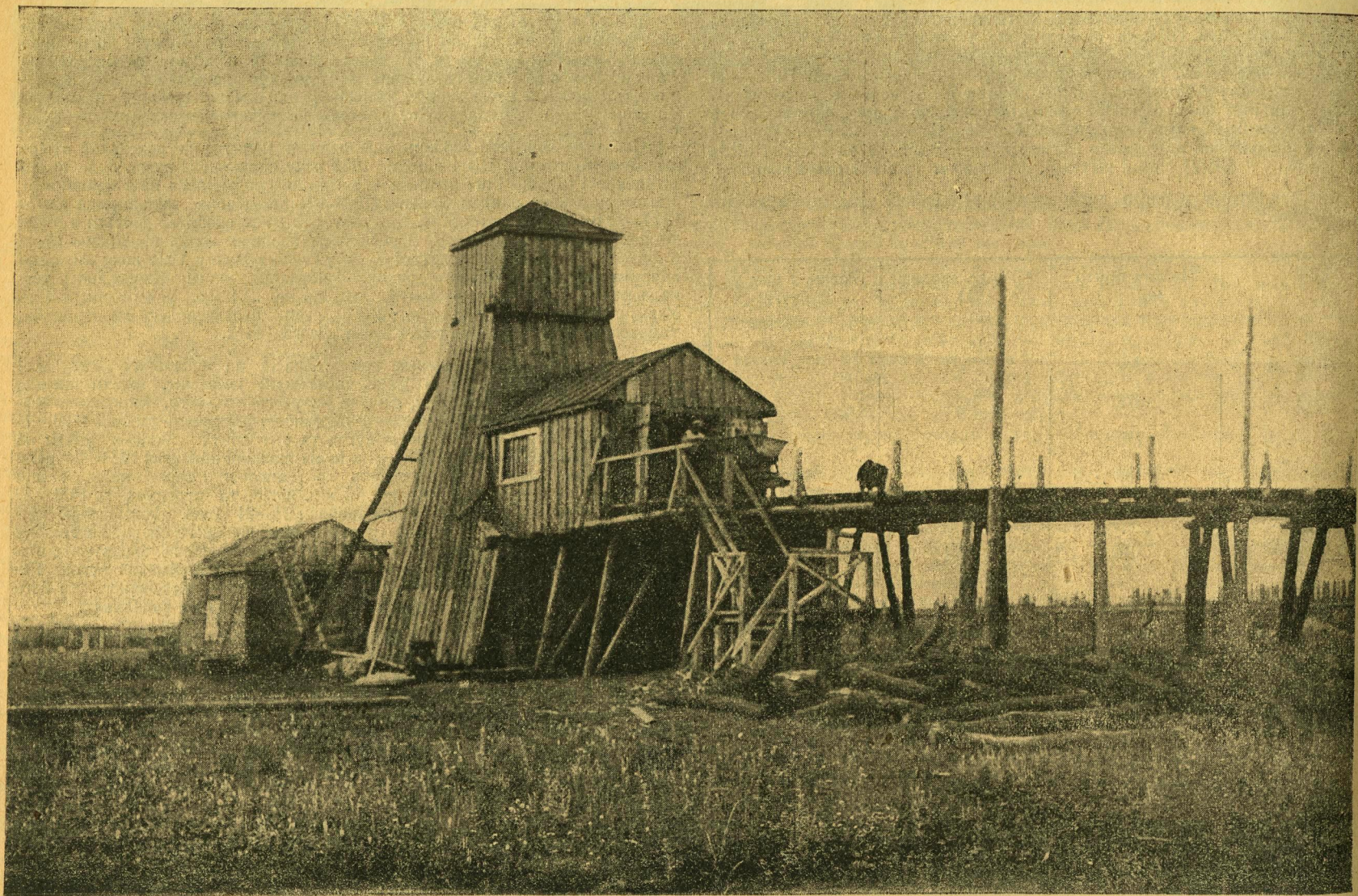
повідний відсоток для довоєного часу загалом не переходив 8—9%.

*) Повні календарні роки.

на це завдання, показує те, що збут донвугля за другу половину 1923—24 року перевищує збут за першу половину на цілих 60%. Правда, політика поширення донеського вугля на деякий час спричинилася до напруженого фінансового стану Донвугля, бо йому довелося своїми невеличкими обіговими коштами утворити за невеликий час чималу сіть складів і оплачу-

Шахта „Наклонная“. Центральний рудник. Існує з 1874 року.

Прокладка нової шахти № 6.

Прокладка нової шахти № 6.

вати замість споживача залізничний транспорт за перевіз вугля на ці склади. Крім того, щоб поширити збут та завоювати ринки довелося згодитися на часткову втратність для Донвугля цін, особливо що до Ленінградського району, а зараз і що до зовнішнього ринку. Але треба взяти на увагу, що й скупчення запасів на копальнях, коли збуту достатнього нема, звужує живі обігові кошти трестові, а це насправді було в значній мірі.

Ринок для Донецького вугля, як і для всякого іншого промислового продукту, це не є щось нерухоме, незмінне, він має змогу повсякчас поширюватися залежно від багатьох причин, що на нашу думку з них найважливіші особливо дві: подешевлення цін та поліпшення торговельної сітки, що проводить товар до споживача.

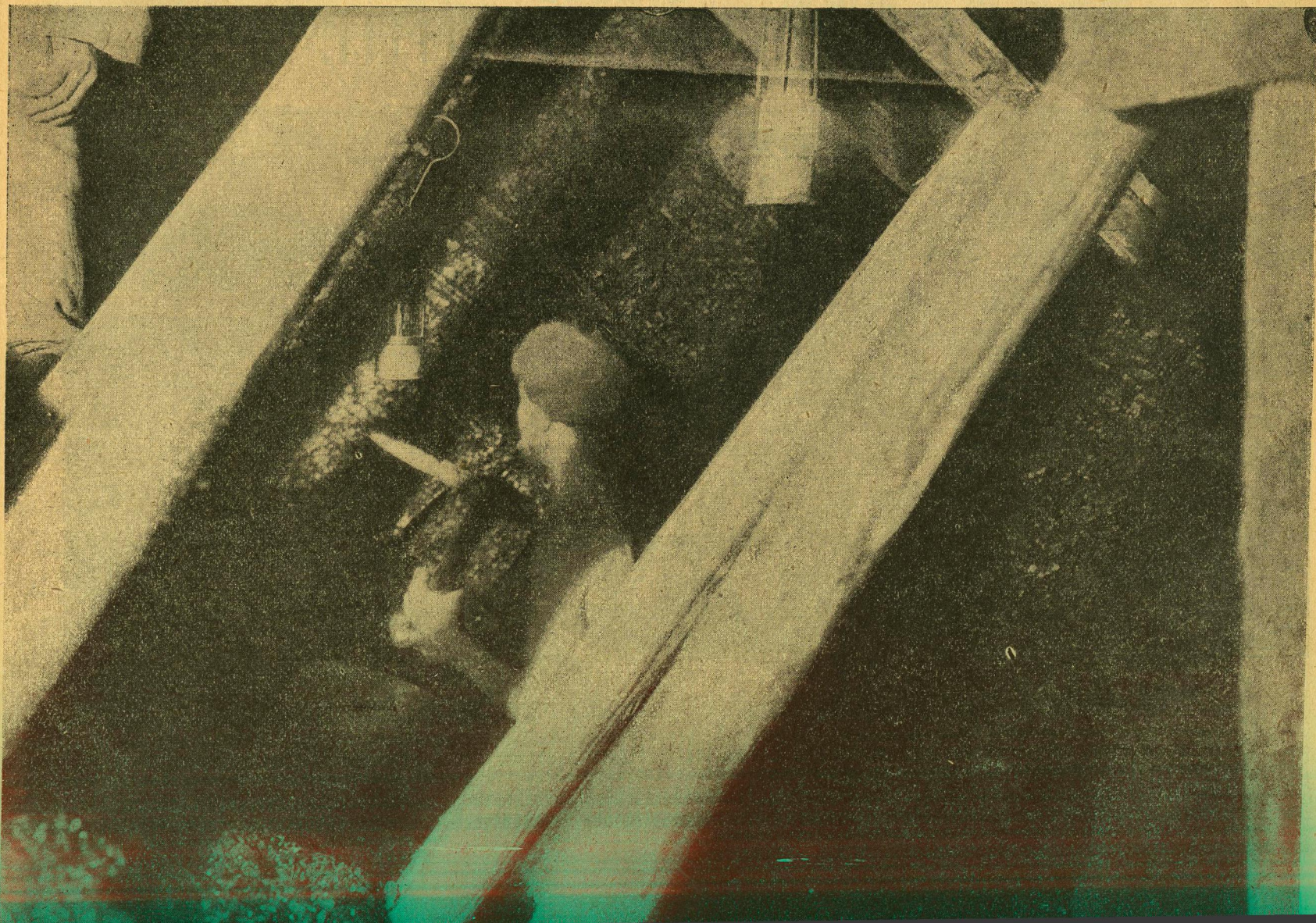
Що до подешевлення ціни Донвугіль (є це єдина організація, що збуває вугіль на широкий ринок, бо Хемвугіль та Південсталь виробляють вугіль загалом тільки для власного вжитку, а транспорт копальні поставляють усю свою здобич (близько 230 міл. пудів на рік залізницям)—останніх років досяг великого успіху. Пересічна собівартість (разом з амортизацією) знизилася приблизно з 24 коп. на початку 23—24 року до 16½ коп. у першому кварталі цього операційного року. Є підстави гадати, що дедалі в міру того, як зосереджуватиметься добування вугля на найкращих копальнях, в міру збільшення механізації та розвитку продуктивності праці собівартість і далі зменшуватиметься, а значить—і продажні ціни вугля. А наслідком цього неминує поширюватиметься й ринок донецького вугля.

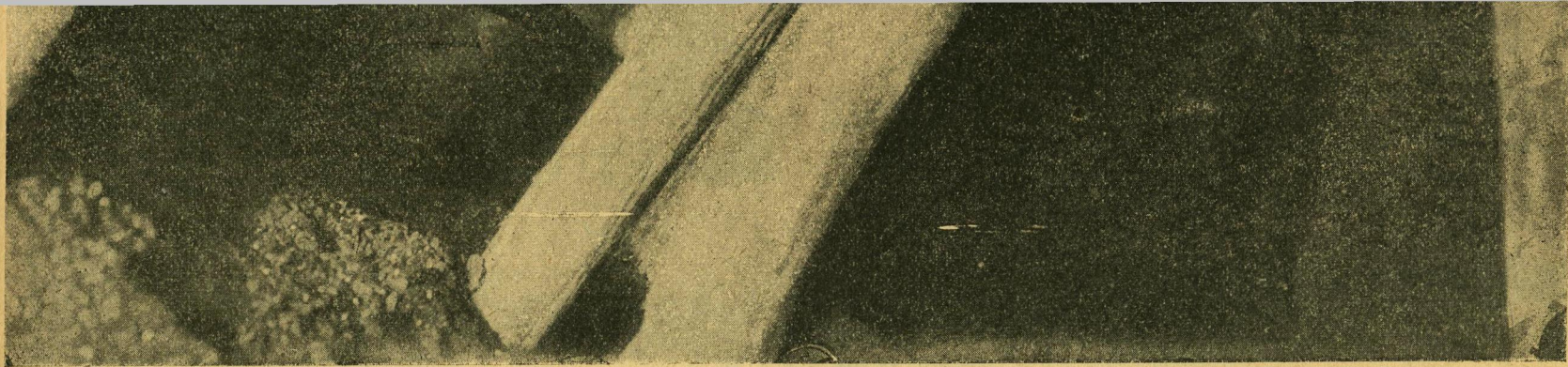
Підчас всесвітньої та громадянської війни у нас немилосердно винищувано ліси в місцевостях близько залізниць. Щоб відродити наші лісові;

багатства взятий курс на мінералізацію споживання палива повинно визнати за ілком доцільний і додержуватися його надалі. Разом з тим, як дешевшатиме вугіль, ogrivny-ж здатність він має велику, він поволі витіснить економічно з ужитку дрова, особливо, у безлісних місцевостях. Через це утворюються всі умови для інтенсивного поширення ринку донецького вугля особливо коли буде впорядковано торговельну сіть, щоб його розповсюджувати. Бо можна певно сказати, що й зараз можливий його ринок безперечно є ширший за фактичного, бо зовсім не в усіх випадках донецький вугіль знаходить свого споживача через недостатнє влаштування організації збуту.

Перспективи збуту, а значить і виробництва, випадають на Донвугіль найближчих років як-найкращі. Цього операційного року промисловість на Україні і в Союзі доганяє й переганяє в своєму відновленні темп відновлення вугільної промисловости. Це значить, що для донецького вугля повстає потреба значно збільшити здобич щоб мати змогу задоволити великий попит. Зазначимо, що тимчасом, як цього року здобич вугля майже не перевищує торішньої, виробництво металічне на Україні перевищує торішнє майже на 100%, та й найближчих років, гадаємо, металургія значно розвиреться. А вона-ж споживає найбільшу кількість вугля. Великий зріст споживання вугля можна гадати станеться і в комунальному господарстві та серед міського населення. Отже, програма здобичи вугля для Донвугля досягне 25—26 року 700 міл., а для всієї вугільної промисловости Донбасу близько 900, тоб-то майже двох третин довоєнної здобичи.

Проф. Я. Б. Діманштейн.

Вугільна шахта. В забої.

Безпритульний

Весь він чорний немов донвугілля,
Весь обдертий, звисають латки,
А в очах — там голодне похмілля
Чорна шкіра, та тільки кістки.

Вчора спав він в дюрі паровоза,
Той возив його взад і вперед,
Та байдуже, куди його возе.

Йому сон є смачніший за мед.

Він зимою тремтить під латками
По-собачи він спить на „боку“
Та веселими вчно піснями

Він живить свою душу сумну.

На базар він сьогодні пожарив.

У перекупки вкрав ковбасу

А наївшись — притулком він марив

„Ех, що-б мати притулок... хоч кут“

Доки лазати так по-собачи,

Доки кланятись, красти просить...

А були в нього батько і мати...

Ех, минуле. Вернись хоч на мить.

Голод, холод і мати померла...

Він на буфері втік із села,

Смерть проклятая. Все ти пожерла

І собою усе замела.

Робітник заводу „Молот“ Панько Педа

Вечірні мазки

Надіходить закоханий вечір,

Задихається щастям, горить;

А зоря червоніє, сміється

По-за річкою стеле постіль.

Розсипається бубон із лісу,

Розцвітаються хустки з грудей:

Понерів, шумливих од пісень

Комсомолка весела веде.

З-за горба, де верба кучерява

Заспівав по дорозі „фордза“.—

Закотилася юно курява,

Засміялась: — Чого ти, чого?—

Ниви-ж коси зелені вже чешуть,

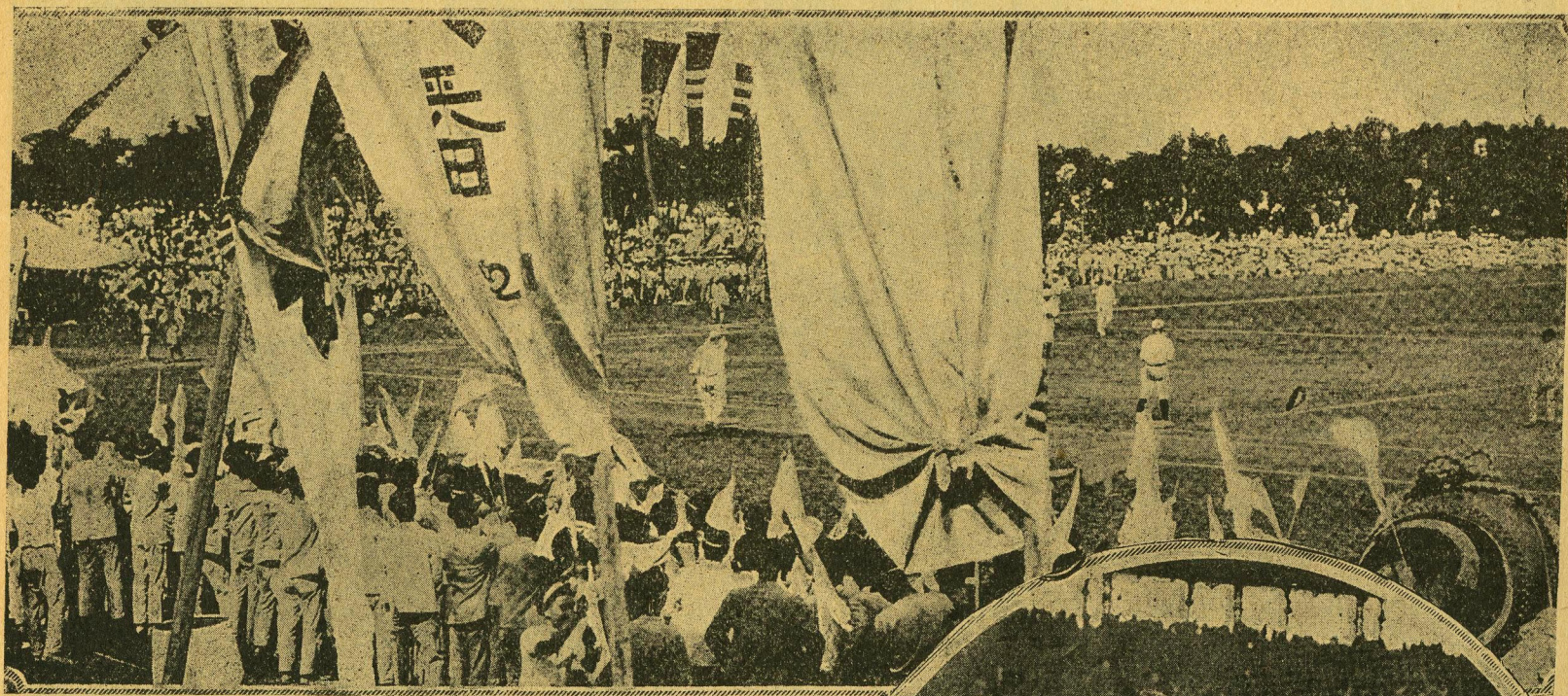
Уже буйно й баштан заярів!..

... Ліг — лежить, осміхається вечір

На рожевій постелі зорі.

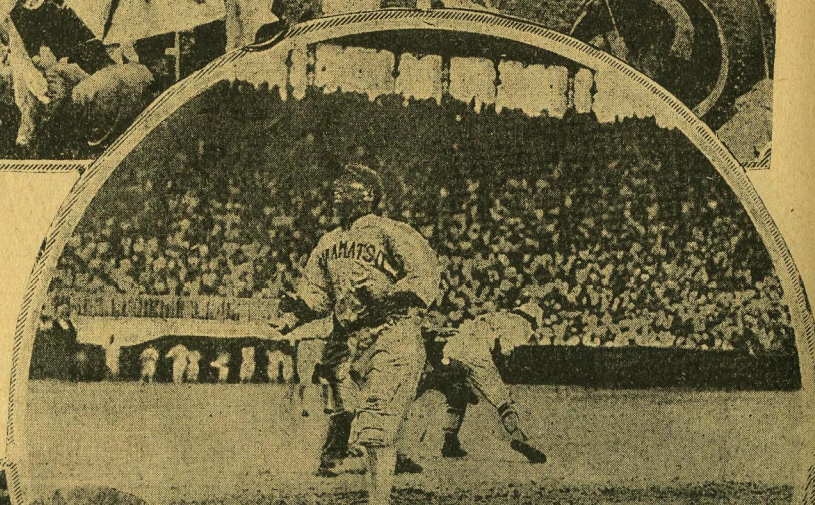
І. Квітограй

СПОРТ В ЯПОНІЇ.

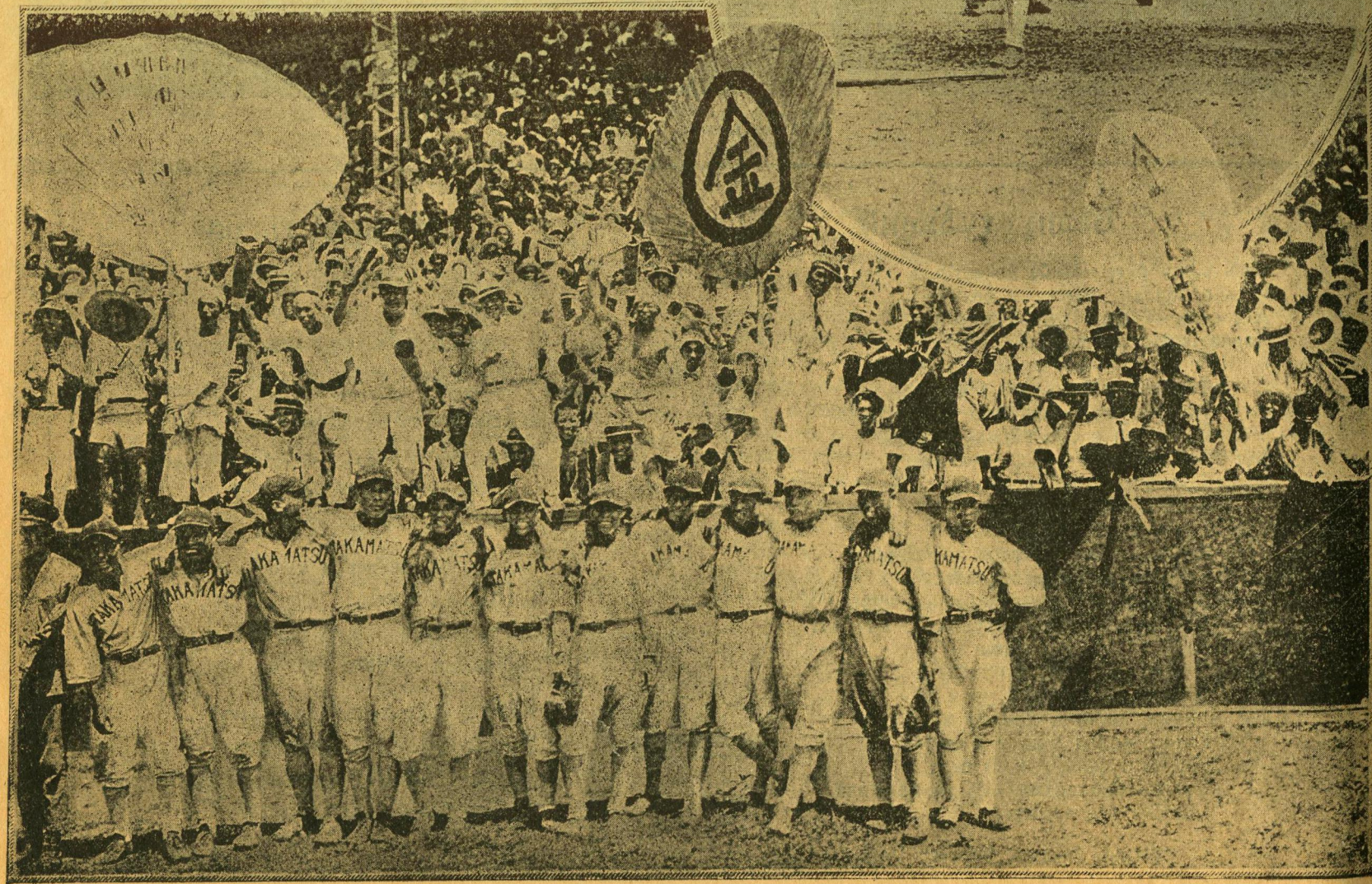
МАТЧ „БЕЙТС-БОЛЛА“.

Нещодавно у Токіо, на стадіоні, що вміщує 60.000 глядачів відбувався матч „Бейтс-Болла“. Першенство дісталось команді „Такаматау“. Угорі — частина стадіону; в колі — сцена оборони гола; унизу — члени команди „Такаматау“ з багатотисячним натовпом своїх прихильників в нестямі від захвату.

МАТЧ „БЕЙТС-БОЛЛА“.

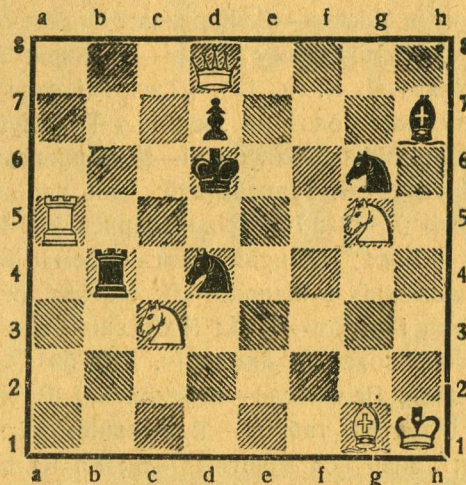
Нещодавно у Токіо, на стадіоні, що вміщує 60.000 глядачів відбувався матч „Бейтс-Болла“. Першенство дісталось команді „Такаматау“. Угорі — частина стадіону; в колі — сцена оборони гола; унизу — члени команди „Такаматау“ з багатотисячним натовпом своїх прихильників в нестямі від захвату.

ШАХИ ТА ШАШКИ

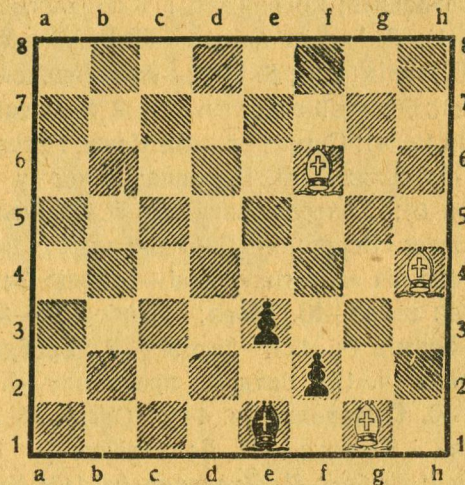
За редакцією І. Л. ЯНУШПОЛЬСЬКОГО.

Завдання ч. 20. Д. Макая.

Білі — Kph1 Фd8 Та5 Кc3, g5 Cg1(6).
Чорні — Kpd6 Tb4 Ch7 Kd4, g6 п. d7 (6).
Мат за 2 ходи.

Етюд ч. 15. А. К. Мишина.

Білі — Д f6, g1, h4 (3).
Чорні — Д e1 ш. f2, e3 (3).
Білі виграють.

Партії Міжнародного турніра в Москві 1925 р.

Партія ч. 19. Сіцилійська.

Білі — Р. Капабланка.

Чорні — А. Ф. Іллін-Женевський.

1. e2 — e4	c7 — c5	19. К d1 — f2	b4 : c3
2. К b1 — c3	К b8 — c6	20. b2 : c3	e7 — e6
3. g2 — g3	g7 — g6!	21. h3 — h4	Т c8 — b8
4. С f1 — g2	С f8 — g7	22. h4 — h5	Т b8 — b6
5. К g1 — e2	d7 — d6	23. h5 : g6	h7 : g6
6. d2 — d3	К g8 — f6	24. К f2 — d1	К d7 — e5
7. 0 — 0	0 — 0	25. Ф d2 — f2	К e5 — g4
8. h2 — h3	a7 — a6	26. Ф f2 — h4	К c6 — e5
9. С c1 — e3	С c6 — d7	27. d3 — d4	К g4 : e3
10. Ф d1 — d3	Т f8 — e8	28. К f4 — e5	С e5 — d6

Партія ч. 20. Сіцилійська.

Білі — Ф. Ятс.

Чорні — Е. Д. Боголюбов.

1. e2 — e4	c7 — c5	17. e4 : f5	e6 — e5
2. К g1 — f3	e7 — e6	18. К d4 — b3	К c5 : b3
3. d2 — d4	c5 : d4	19. c2 : b3	d6 — d5
4. К f3 : d4	К g8 — f6	20. С d2 — g5	e5 — e4
5. К b1 — c3	d7 — d6	21. С d3 — b1	Т h8 — h5?
6. С f1 — d3	С f8 — e7	22. С g5 : f6	С e7 : f6
7. 0 — 0	К b8 — d7	23. К c3 : e4!	d5 : e4
8. К p g1 — h1	a7 — a6	24. Ф h3 — f3!	h4 — h3

Білі — Р. Капабланка.

Чорні — А. Ф. Іллін-Женевський.

1. e2 — e4 c7 — c5
 2. K b1 — c3 K b8 — c6
 3. g2 — g3 g7 — g6!
 4. C f1 — g2 C f8 — g7
 5. K g1 — e2 d7 — d6
 6. d2 — d3 K g8 — f6
 7. 0 — 0 0 — 0
 8. h2 — h3 a7 — a6
 9. C c1 — e3 C c6 — d7
 10. Ф d1 — d2 T f8 — e8
 11. K c3 — d1 T a8 — c8
 12. c2 — c3 Ф d8 — a5
 13. g3 — g4 T e8 — d8
 14. f2 — f4 C d7 — e8
 15. g4 — g5 K f6 — d7
 16. f4 — f5 b7 — b5
 17. K e2 — f4 b5 — b4
 18. f5 — f6 C g7 — f8

19. K d1 — f2 b4 : c3
 20. b2 : c3 e7 — e6
 21. h3 — h4 T c8 — b8
 22. h4 — h5 T b8 — b6
 23. h5 : g6 h7 : g6
 24. K f2 — d1 K d7 — e5
 25. Ф d2 — f2 K e5 — g4
 26. Ф f2 — h4 K c6 — e5
 27. d3 — d4 K g4 : e3
 28. K d1 : e3 Ф a5 : c3
 29. d4 : e5 Ф c3 : e3+
 30. Kp g1 — h1 d6 : e5
 31. T f1 — f3 e5 : f4!
 32. T f3 : e3 f4 : e3
 33. Ф h4 — e1 T b6 — b2
 34. Ф e1 : e3 T d8 — d2
 35. C g2 — f3 c5 — c4
 36. a2 — a3 C f8 — d6

Білі здалися.

Починаючи з 30 ходу, партія проведена Ленінградським маестро чудесно.

Білі — Ф. Ятс.

Чорні — Е. Д. Боголюбов.

1. e2 — e4 c7 — c5
 2. K g1 — f3 e7 — e6
 3. d2 — d4 c5 : d4
 4. K f3 : d4 K g8 — f6
 5. K b1 — c3 d7 — d6
 6. C f1 — d3 C f8 — e7
 7. 0 — 0 K b8 — d7
 8. Kp g1 — h1 a7 — a6
 9. f2 — f4 Ф d8 — c7
 10. Ф d1 — e1 b7 — b5
 11. a2 — a3 C c8 — b7
 12. Ф e1 — g3 g7 — g6
 13. C c1 — d2 h7 — h5
 14. T a1 — e1 h5 — h4
 15. Ф g3 — h3 K d7 — c5
 16. f4 — f5 g6 : f5

17. e4 : f5 e6 — e5
 18. K d4 — b3 K c5 : b3
 19. c2 : b3 d6 — d5
 20. C d2 — g5 e5 — e4
 21. C d3 — b1 T h8 — h5?
 22. C g5 : f6 C e7 : f6
 23. K c3 : e4! d5 : e4
 24. Ф h3 — f3! h4 — h3
 25. C b1 : e4 h3 : g2+
 26. Ф f3 : g2 0—0—0!
 27. T e1 — e2 Kp c8 — b8
 28. C e4 : b7 Ф c7 : b7
 29. Ф a2 : b7 Kp b8 : b7
 30. b3 — b4 T d8 — d5

Білі здалися.

Чемпіон СРСР Е. Д. Боголюбов блискуче розиграв кінець партії.

Партія Ч. 21. Дебют ферзевих пішаків.

Білі — Ф. Маршалл.

Чорні — Д-р Ем. Ласкер.

1. d2 — d4 d7 — d5
 2. c2 — c4 e7 — e6
 3. K b1 — c3 K g8 — f6
 4. C f1 — g5 K b8 — d7
 5. e2 — e3 c7 — c6
 6. c4 : d5 e6 : d5
 7. C f1 — d3 C f8 — d6
 8. K g1 — f3 0 — 0
 9. Ф d1 — c2 h7 — h6
 10. C g5 — h4 T f8 — e8
 11. 0 — 0 K d7 — f8
 12. e3 — e4 d5 : e4
 13. K c3 : e4 C d6 — e7
 14. C h4 : f6 C e7 : f6
 15. T f1 — e1 C c8 — g4
 16. K e4 : f6+ Ф d8 : f6

17. K f3 — e5 C g4 — e6
 18. T e1 — e3 Ф e8 — d8
 19. Ф c2 — c3 C e6 — d5
 20. C d3 — e4 K f8 — e6
 21. T e3 — f3 Ф f6 — h4
 22. C e4 : d5 T d8 : d5
 23. T a1 — e1 K e6 : d4
 24. T f3 — e3 T a8 — d8
 25. T e3 — e4 Ф h4 — f6
 26. K e5 — g4 Ф f6 — g6
 27. h2 — h3 h6 — h5
 28. K g4 — e5 Ф g6 — d6
 29. K e5 — c4 Ф d6 — b8
 30. K c4 — e5 c6 — c5
 31. Ф c3 — c1 Ф b8 — c7
 32. b2 — b4 K d4 — e6

33. Ф c1 — a3 T d5 — d1
 34. b4 : c5 Ф c7 : c5
 35. Ф a3 — f3 K e6 — g5
 36. Ф f3 : h5 T d8 — d2
 37. K e5 — d3 K g5 : e4
 38. K d3 : c5 T d1 : e1+
 39. Kp g1 — h2 K e4 : f2
 40. Ф h5 — f5 T e1 — e8
 41. K c5 : b7 K f2 — d1

42. Ф f5 — c5 T e8 — e6
 43. Ф c5 — c1 K d1 — e3!
 44. Ф c1 — c8+ Kp g8 — h7
 45. Ф c8 — c3 T e6 — g6!
 46. Ф c3 : e3 T d2 : g2+
 47. Kp h2 — h1 T g2 — g3
 48. Ф e3 : g3 T g6 : g3

Білі здалися.

ХРОНІКА.

Міжнародний шаховий турнір закінчився 9 грудня перемогою чемпіона СРСР Е. Д. Боголюбова, котрий виграв 15½ пункта з 20. Далі слідують Ласкер 14, Капабланка 13½, Маршалл 12½, Тартакоєр і Торре по 12, Реті і Романовський по 11½, Грюфельд і Іллін-Женевський по 10½, Богатирчук 10, Верлінський, Рубінштейн і Шпільман по 9½, Левенфіш 9, Рабіннович 8½, Готгильф, Земиш і Ятс по 6½, Дуз-Хотимірський 6, і Зубарьов 5.

ЗМІСТ ЗА РІК

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА Х.Д.У.

Інв. № _____

Оповідання:

„Гади“—**В. Егорський**; Кривий зуб і Клишаногий—**Н. Гордієнко** („Всесвіт“ ч. 1); Ленінська картка—**М. Йогансен**; Лі-Пен Чан—Комсомойла—**П. Іванів** (ч. 2); № 2002—**Арк. Любченко**; Кахівка—**Л. Полярний** (ч. 3); Безнадійний оптиміст—**В. Ярошенко**; Електрифікація—**Б. Волгін** (ч. 4); Сигналіст—**Ол. Корж**; Ганка—**Дм. Тась** (ч. 5); З нетрів сільських—**Ф. Крушина**; Вихор у затишку—**О. Слісаренко** (ч. 6); Учитель Вагута—**М. Майський** (ч. 7); Тумба—**С. Жигалко**; Перегони—**П. Панч** (ч. 8); На „понт“—**П. Іванів** (ч. 9); Історія моєї голуб'ятні—**Бабель**; Земля—**Вражливий** (ч. 10); Три зради—**Ю. Шпол**; Майборода—**М. Йогансен** (ч. 11); Майя—**Громів** (ч. 12); Лекція—**Р. Грабар**; Сільська історія—**М. Савелов** (ч. 13); Витяг із протоколу—**І. Микитенко**; Канонір Душта—**О. Слісаренко** (ч. 14); Ордер № 712099—**В. Ярошенко**; Махряк і Шпичка—**М. Бондаренко** (ч. 15); Майборода—**М. Йогансен**; Любов—**П. Ванченко** (ч. 16); Хрест—**Вражливий**; Записки Кольки Голоштаного—**І. Кісільов** (ч. 17); Майборода—**М. Йогансен**; √1000 карб.=X—**П. Іванів** (ч. 18); Клопотна річечка й спорні береги—**М. Проскурівна**; Каюм—**В. Воруський** (ч. 19); Жило собі село—**А. Журба**; Під дощ—**Д. Борзяк**; На узбережжі моря—**Б. Глазман** (ч. 20); Як я був редактором повітової газети—**Н. Гордієнко**; Наталева Круча—**В. Кузьмич** (ч. 21); Вітер над болотами—**М. Майський**; Заграви над ланами—**В. Юрезанський** (ч. 22—23).

Нариси:

В країні білого й чорного—**І. Хургін**; Дев'яносто сім—**І. Турнелъгауб**; Перемога над повітрям—**А. Уразова**; Фордів десяти-мільйоновий автомобіль—**А.**; Два мільйони пудів золота власними руками—**В. Ів.**; Київська художня виставка—**Н. О** („Всесвіт“ ч. 1);

Події у Хіні—**В.**; Радіо-рупор революції—**П. Краснов** (ч. 12); Гамбург—порт світовий—**Ю. Платонов**; Молоді поростки—**Іжак**; Де можна побачити Москву—**П. Краснов**; Чорноморська флота—**В. Зоф**; В червоноармійському таборі—**М. Бери**; Виставка кустарного технікума—**П. К.** (ч. 13); „Тисяча і одна ніч“—**О. Копиленко**; Осушування болот на Україні—**Т. Секунда**; Іртиш—**Оленич-Гнененко**; Хліб наш насущний—**М. Чернявський**; Сучасний американський театр—**І. Турнелъгауб**; День аерохему в Харкові—**Городський** (ч. 14); Підстрішні нариси—**О. Корж**; Сьогоднішній Харків—**Копа**; Під кримським сонцем—**В. Ів.** (ч. 15); Європейська цивілізація в Мароко—**Н.**; Москва дипломатична—**Геронський**; Серп і молот—**К. П.**; Нікітський сад—**С.**; Ку-Клукс-Клан—**В.**; Червоне поле—**С. Лимар** (ч. 16); 50°—84° північної широти—**Платонов**; Перемогли—переконали—**О. Ясний**; Молоді будівники—**Г. П-ва**; До табору—**В. Алешко**; Відродження заводу—**Горовий**; „Боротьба велетнів“—**В.**; На Каспійських берегах—**Г. П-й** (ч. 17); Радянський велетень—**Н. Подолянин**; На чужині—**М. С ка**; За океаном—**Н. Суровцева**; Каїр—**Бутксер**; Берлін уночі—**А. Б.**; У друзів—**Н.**; Золотоноська електрифікація—**О. Ясний** (ч. 18); На руїнах монастиря—**Н. Гордієнко**; На кіно-фабриці в Криму—**А. Чаров**; Палестина—**Мандрівкин**; Сорочинський ярмарок—**І. Турнелъгауб**; Пухкий пиріг—**В. Ів.**; Сільська школа—**Чупчій** (ч. 19); В долині—завод—**К. Подолянин**; Там, де була каторжна тюрма—**Я. Кальницький**; На берегах Нілу—**Бурисер**; Пугачовщина—**Петроній**; Осінь—**Н. Г.** (ч. 20); Суд над „суддями“—**М. Берлін**; Піраміди—**Бурисер**; З часів веселої Єлізавет—**М. Горбань**; Трактори на Україні—**П. Супрун** (ч. 21); Боротьба за чорне золото—**проф. Діманштейн**; Квіти придорожні—**А. Чаров**; 14 грудня 1925 року—**Вл. Ів.**; Люботинська республіка—**П. Оленич-Гнененко**; 1905 р. на вулицях у Харкові—**П. О—Г.**; Блакитного нема—**Остап Вишня**; Образотворча сатира 1905 р.—**Хмурий**.

Кузьмич (ч. 21); Вітер над болотами—**М. Майський**; Заграви над ланами—**В. Юрезанський** (ч. 22—23).

Нариси:

В країні білого й чорного—**І. Хургін**; Дев'яносто сім—**І. Туркельгауб**; Перемога над повітрям—**А. Уразова**; Фордів десяти-мільйоновий автомобіль—**А.**; Два мільйони пудів золота власними руками—**В. Ів.**; Київська художня виставка—**Н. О** ("Всесвіт" ч. 1); Радіо—**І. У.**; Хрещенський ярмарок—**А.**; Українські кустарі—**А. Суловська** (ч. 2); „Учитель Бабус“—**П. К.**; Розірвані польські кайдани—**Г. Абрамов**; Червона казарма—**П. Жинин** (ч. 3); Залізничний тунель на Катеринославщині—**Вл. Ів.**; Життя на екрані—**Ф. Гарін**; Де що про кіно—**В. Венгеров**; Від шовковичного кокону до шовкової хустки—**Н.**; Українські кустарі—**М. Суловська**; На громадській роботі—**П. Жинин** (ч. 4); Дніпрянські пороги—**М. Лебедь**; Ніч на старому базарі—**П. Кр.**; Катострофа в Дортмунді—**В. І.**; В країні поліцейського чобота—**В. Поліщук** (ч. 5); Країна еластичної реакції—**В. Поліщук**; Похорон Н. Н. Нариманова—**П. Кр.**; Вій—**П. М.**; Нафтові фонтани—**М. Пятигорський**; Український Вело Форд—**М. Савелов**; „Березіль“—**Дадків**; Українці в Москві—**Д. Хаїт** (ч. 6); Робітнича недоля на Лені—**П. Оленич-Гнененко**; Золото полите кров'ю—**В. Ів.**; На порозі нової казки—**М. Лебедь**; Гірняки—**К. Подолянин**; Вій—**І. Туркельгауб** (ч. 7); Французькі моряки на Чорному морі—**Андре Марті**; Агент великих хижаків—**В. Поліщук**; Живемо комунією—**К. Гордієнко**; Техніка людського тіла—**К. Подолянин**; Театр смертної кари—**П. Красний** (ч. 8); Залізне серце—**К. Подолянин**; Марійка—**Ф. Гарін**; Здобутки сучасної радіо-техніки—**С. Шидловський** (ч. 9); Перша ластівка—**Борис Г.**; Гості зі степу—**П. Жаткин**; Кераміка—**М. Суловська**; Усмішка китаїця—**К. Подолянин**; В царині олив'яного пилу—**В. Ів.** (ч. 10); По дорозі до всесвітньої перлини—**М. Савелов**; Стрілецтво в Данаїльській пустині—**Г. К.**; Комунар—**О. Вишня**; Кераміка—**М. Суловська**; Експедиція Амудсена—**В. Ів.** (ч. 10); Авіо-будівництво за кордоном—**Б.**; Театр Михайличенка—**І. Туркельгауб**;

Сільська школа—**Чупчи** (ч. 19); В долині—завод—**К. Подолянин**; Там, де була каторжна тюрма—**Я. Кальницький**; На берегах Нілу—**Бурксер**; Пугачовщина—**Петроній**; Осінь—**К. Г.** (ч. 20); Суд над „суддями“—**М. Берлін**; Піраміди—**Бурксер**; З часів веселої Єлізавет—**М. Горбань**; Трактори на Україні—**П. Супрун** (ч. 21); Боротьба за чорне золото—**проф. Діманштейн**; Квіти придорожні—**А. Чаров**; 14 грудня 1925 року—**Вл. Ів.**; Люботинська республіка—**П. Оленич-Гнененко**; 1905 р. на вулицях у Харкові—**П. О—Г.**; Блакитного нема—**Остап Вишня**; Образотворча сатира 1905 р.—**Хмурий**.

Вірші:

Завод ім. Петровського—**Кирилєнко** (Всесвіт ч. 1); Траурний марш—**В. Сосюра**; На путь вагон—**Ю. Дубнов** (ч. 2); Осінь жовтнева—**П. Голота** (ч. 3); Чабан—**Д. Фальківський** (ч. 4); Тарас Трясило—**В. Сосюра**; Очі—**М. Тарновський** (ч. 5); Чушині колеса—**Ол. Корж** (ч. 7); І снять увечорі—**Юрасів** (ч. 9); Вірші—**Конторин** (ч. 10); Осіння путь—**М. Бажан**; Перевесник жовтня—**О. Корж** (ч. 18); Комсомолец—**К. Якушевич**; Діти—**М. Рильський**; Пісня рудокопа—**Дубнов** і т. и.

Гуморески:

Про „Всесвіт“—**О. Вишня**; Кінець кар'єри—**В. Чечвянський** („Всесвіт" ч. 1); Оповідання на конкурс—**Панас Рудий** (ч. 2); Циркуляр № 179,231—**П. Рудий**; Не бійся вовка—**Тарас Гедзь**; Бідне серце—**Ів. Прутков**; І тут революція—**В. Чечвянський** (ч. 3); Другий бік медалі—**О. Вишня**; Мусій Копистка в Полтаві—**В. Чечвянський**; Штанячі докори—**В. Проноза** (ч. 4); Ні... не винуватий—**В. Чечвянський**; Інкасатори майбутнього—**Венгеров** (ч. 5); Почали сезон і підручник—**В. Чечвянський** (ч. 8); Редакційні сілуєти—**О. Вишня**; Про „Всесвіт“ з приводу ювілею „Вісти“—**В. Чечвянський** (ч. 10); Не було б щастя—**С. Чмелів** (ч. 12); Річевий доказ—**Кость Котко** (ч. 20); Кіно-ідеологія—**С. Чмелів** (ч. 21).

Торгово-Промисловий Банк С.Р.С.Р. „ПРОМБАНК“

Оснівний капітал 40.000.000.

== ПРАВЛІННЯ: в Москві Карунінська пл. 2/7. ==

Контори, відділи Комісіонерства і агенства
В ГОРОДАХ:

Андіжани, Армавірі, Артемівську, Астрахані, Баку, Барнаулі, Бердичеві, Бухарі, Винниці, Витебську, Воронежі, Вятці, Грозному, Катеринославі, Житомері, Зінов'євську, Івано-Вознесенську, Іркутську, Казані, Керчі, Київі, Нізіл-Орді, Коканді, Краснодарі, Красноярську, Кременчуку, Кривому розі, Кургані, Курську, Ленінграді, Луганську, Мерві, Мінську, Намангані, Ніжньому-Новгороді, Мико-

хані, Баку, Барнаулі, Бердичеві, Бухарі, Винниці, Витебську, Воронені, Вятці, Грозному, Катеринославі, Житоїрі, Зінов'євську, Івано-Вознесенську, Іркутську, Казані, Керчі, Київі, Кізил-Орді, Коканді, Краснодарі, Красноярську, Кременчуку, Кривому розі, Кургані, Курську, Ленінграді, Луганську, Мерві, Мінську, Намангані, Ніжньому-Новгороді, Миколаєві, Новгороді, Ново-Миколаївську, Новоросійську, Одесі, Омську, Оренбурзі, Пермі, Полтаві, Полтарацьку, Пскові, Ростові на Дону, Самарі, Самарканді, Саратові, Свердловську, Севастополі, Сімферополі, Ставрополі, Сталінграді, Сталіні, Сумах, Ташкенті, Тіфлісі, Томську, Турмені, Уфі, Фергані, Харкові, Ходженті, Челябінську, Череповці, Читі й Ярославлі,

ВСЕУКРАЇНСЬКА КОНТОРА

В ХАРКОВІ: вул. Лібкнехта, Ч. 18.
1-е вул. Енгельса Ч. 19.
2-е Кооперативна вул. Ч. 3.
Вечірнє вул. Лібкнехта Ч. 15

Промбанк провадить всі банкові операції:

Комісійний продаж продукції Югостали, Южмаштреста, Сахаротреста, Силікатреста, Югосолі, та інших промоб'єднань.

Генеральне Агенство Укргостраху:

Приймання переказів в усі країни
і оплата переказів в закордонній валюті.

ВСЕ

БАЧУ,

ВСЕ

ЗНАЮ

БО

в
—
Ф
(
О
Т
П
л
(
іс
К
Я
р
лі
М
К
В
з
я
т
К
л

не.
міл
ру
Р

не
мі
ру
Рє
А.
ка
лі:
ні
ко
сь
ро
в
(ч.
На
гор
да
Ле
пор
І.
Ан
ко
Те
По
нік
зі
тай
По
Дан
М.
ни

Всесвіт

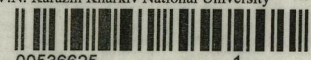
ЧИТАЮ

98:002

92654

Центральна Науч.
учебная библиотека 19042

V.N. Karazin Kharkiv National University

00536625

1